

Cammelbeek e. a.

dat geloof ik niet. Ik meen en ik voel van die gedachte ook wat doorklinken in wat de Minister aan de overzijde heeft gezegd, dat er nu een keuze moet worden gemaakt. Ik bedoel dat niet in de zin van: dit of dat; zwart of wit. Laat ik dat met een voorbeeld verduidelijken. Er ligt nu op tafel naast de hele constructie van de horizontale spreiding met alles wat daarmee in het afgelopen jaar en daarvoor is gebeurd, het plan-Van Iersel. Ik ga noch op het één, noch op het ander uitvoerig in. Ik zeg wel, dat ik het gevoel heb, dat met alle kritieke punten, die in het plan-Van Iersel zitten, er een ontwikkeling zal zijn, die aan de ene kant de mogelijkheden van de horizontale spreiding op dit punt in stand houdt en moet houden ter wille van met name de toneelvoorziening buiten de Randstad Holland, maar die aan de andere kant in de kringen van toneelspelers zelf in toenemende mate de neiging doet ontstaan, de gedachten van het plan-Van Iersel te ondersteunen en te zeggen, dat wij ook moeten denken aan de mogelijkheid van productiegroepen, die per productie aan de slag kunnen gaan.

Wat kunnen wij op het ogenblik doen? Wij kunnen op het ogenblik de moed hebben, experimentele initiatieven nog verder te ondersteunen, de follow-up te geven zonder te institutionaliseren, te zeggen: ik ga hiermee door en ik houd daarmee op. Ook de overheid is partij en moet kiezen. Men moet daarbij indachtig zijn aan een woord van Marsman, dat mij altijd zeer heeft aangesproken: Je hebt nu eenmaal ontzaglijk veel graan nodig om een druppel jenever te krijgen. Ik wil de Minister met aandrang vragen, daarover in het kabinet opnieuw overleg te voeren.

Wij moeten ook de subsidie voor de muziekscholen verhogen. Inhoudelijk zal ik over dat probleem niet spreken, omdat mijn fractiegenoot de heer Vermeer dat zal doen.

Wij moeten waarmaken, dat cultuur en kunst van nog steeds achtergebleven gebieden nu eindelijk volledige, volwassen gebieden moeten worden met een eigen volledige overheids-taak.

Ik wil besluiten met het volgende. Ik heb wel eens de vrees gehad bij het doorlezen van beschouwingen bij dit begrotings-hoofdstuk, dat men te veel spreekt over kunst en cultuur als marginale problemen van onze samenleving, of zoals ik het zoëven uitdrukte, kunst en cultuur als ver- en opsiering van welvaart tot welzijn. Men moet zich wel realiseren, dat de wetten – of liever gezegd de jungle van productie en consumptie – onder de doem van een allesdoordringende reclame goddank niet voor kunst en cultuur gelden. Kunst en cultuur zijn – en zullen het altijd wel blijven – in vele opzichten tekenen van tegenspraak. Zij tasten eenvoudig de bestaande orde aan. Goddank. Zij eisen steeds weer experimenten. Zij vragen steeds weer nieuwe structuren. Ik geloof, dat wij ons ervoor moeten hoeden – ieder op zijn eigen post – om te zeggen, dat kunst en cultuur eigenlijk dienen – dit woord zal de Minister aanspreken, want het is een „Rommiaans” woord – om „het onverzoonlijke te verzoeken”, of, zoals de heer Schmelzer wel eens zegt – de Minister weet, dat ik aan dit woord een ontzaglijke hekel heb – „een evenwichtige politiek” te bevorderen. Ik geloof, dat het niet kan. Ik geloof niet, dat men een kunst- en een cultuurbeleid op de hoogte van zijn tijd kan voeren, als men gewoon niet erkent, dat er geweldig spanningen zullen blijven bestaan. Men mag dan dankbaar zijn, dat er een vrouw op deze stoel zit, die voor die spanningen voelt en op een gegeven ogenblik gewoon naar mensen luistert. Dan is er een mogelijkheid tot het voeren van een kunst- en cultuurbeleid. Dan zullen kunst en cultuur niet worden verleid.

Mejuffrouw **Cornelissen** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! Het departement van C.R.M. is het departement, dat mogelijk meer dan andere departementen zijn vingers moet houden aan de pols van de samenleving en nauwlettend de ontwikkelingen in die samenleving moet zien en moet volgen. Wij menen te mogen stellen, dat dit ministerie door middel van inspraak, overleg en de durf om experimenten aan te gaan en

Cornelissen

door middel van het voeren van een flexibel beleid onmiddellijk en actief reageert op de ontwikkelingen in de samenleving. Daarom hebben wij veel respect voor de Minister en haar Staatssecretaris. Niettemin menen wij, dat ondanks de uitvoerige toelichting op de begroting en de veel omvattende behandeling in de Tweede Kamer en het gedegen eindverslag van de vaste Commissie er enige onderwerpen zijn, waarvoor wij speciale aandacht vragen van de Minister en de Staatssecretaris. Het betreft het vraagstuk van de subsidiëring, het overleg tussen de overheid en het particulier initiatief, de financiering van het algemeen maatschappelijk werk, de salariering van de maatschappelijke werkers en het middenkader hierin. Voorts wil ik een korte opmerking maken over de gezinszorg, het bejaardenbeleid en het jeugdbeleid.

Voorop wil ik zeggen, dat mijn opmerkingen een enigszins praktisch karakter dragen, omdat ik nu eenmaal dagelijks wordt geconfronteerd met een aantal van bovengenoemde onderwerpen. Met andere woorden: In de arbeid van alle dag, als maatschappelijk werk adviseuze, heb ik te maken met bovengenoemde onderwerpen.

Met waardering hebben wij kennis genomen van de mededeling van de Minister in de *Handelingen* van de Tweede Kamer – 10 december 1969, blz. 1537 – om nog vóór 1 maart – zij zei het met enige angst, zoals de *Handelingen* vermelden – een memorandum te presenteren, waarin een aantal uitgangspunten ter discussie worden gesteld voor een wettelijke regeling voor maatschappelijk en cultureel welzijn. Is de Minister niet van oordeel, dat er eerst een totaalvisie moet zijn, voordat advies of kritiek wordt gevraagd op de concept-subsidieregelingen, zoals deze momenteel worden gevraagd over de concept-rijksregeling subsidiëring jeugd- en jongerenwerk 1970, de concept-rijks-subsidieregeling samenlevingsopbouw en concept-regelingen voor de raden van sport en cultuur? Ons geacht medelid de heer Letschert heeft dit onderwerp ook benaderd, zij het op een andere wijze.

Het particulier initiatief heeft indertijd gepleit voor een raamregeling, die subsidiëring van functies en niet van organisaties moet inhouden. Wij vragen ons, gezien de concept-subsidieregeling bij voorbeeld voor de samenlevingsopbouw, af, of de Minister met het verzoek van een aantal landelijke instituten wel voldoende rekening heeft gehouden.

Op blz. 5 van het eindverslag van de vaste Commissie voor C.R.M., heeft de Minister een aantal uitgangspunten van haar beleid en een aantal ordeningsprincipes naar voren gebracht. Wij zijn hierover bijzonder verheugd. Wij zouden aan elk genoemd onderdeel reeds nu enige aandacht willen besteden, maar vermoedelijk lopen wij dan vooruit op de bespreking van het voorontwerp van Wet op het sociale en culturele welzijnsbeleid. Anderzijds zou een en ander een zeer vroegtijdige inspraak betekenen. Ik wil mij dan ook beperken. Gezien de toezegging van de Minister inzake de toezending van het memorandum, zal ik mij beperken tot de vraag, of het niet tot gevolg heeft, dat het gehele welzijnsbeleid en dus ook de organisaties en instellingen, die belast zijn met de uitvoering, geherstructureerd zullen moeten worden. Ik kan niet nalaten, nog een punt aan de overigens uitvoerige lijst van uitgangspunten toe te voegen. Naast participatie van de bevolking moet de participatie van de beroepskrachten, van de medewerkers uit het veld, worden genoemd. In de praktijk heb ik de behoefte hieraan duidelijk gesignaleerd.

Als wij aan buitenstaanders uitleggen hoe de welzijnszorg en de maatschappelijke dienstverlening in Nederland zijn georganiseerd, zullen wij bemerken, dat dit bijzonder ingewikkeld en ondoorzichtig is. Dit wordt mede veroorzaakt door de grote vrijheid, die wij in ons land gelukkig nog kennen. Het is ook historisch verklaarbaar. Toch zouden wij graag zien, dat werd gestreefd naar een zo eenvoudig en doorzichtig mogelijk systeem van welzijnszorg en maatschappelijke en sociale dienstverlening. Terwijl op landelijk en provinciaal niveau wellicht verschillende soorten van beleidsadviserende instanties zouden kunnen bestaan, zou op plaatselijk en regionaal

Cornelissen

niveau en zelfs op wijk- en buurniveau moeten kunnen worden voorzien in de zogenaamde multifunctionele werkeenheden, waarin alleen al voor de sector maatschappelijke dienstverlening, sociale voorlichting, solidariteitswerk, groepsadviesing, algemeen maatschappelijk werk en maatschappelijke dienstverlening voor de verschillende bevolkingscategorieën als bejaarden, jeugdigen, gehandicapten, migranten, alsmede het bedrijfs- en het ziekenhuis-maatschappelijk werk en instellingen voor geestelijke volksgezondheid zouden moeten worden gecombineerd, eventueel aangevuld met voorzieningen vanuit de extra-murale zorg. Ik denk hierbij met name aan echte sociale supermarkten, die gemakkelijk herkenbaar en bereikbaar zijn. Ik zie dan nog af van het grotere rendement, dat hierdoor verkregen kan worden.

In de toelichting op de begroting wijst de Minister erop, dat door een wijksgewijze concentratie de bereikbaarheid kan worden bevorderd. Hoe denkt de Minister dit te bevorderen? De vele en verschillende soorten subsidieregelingen werken dit niet in de hand. Voor de sociale en culturele behoeften denken wij aan een combinatie van buurthuiswerk of sociaal-cultureel werk, zoals het tegenwoordig dikwijls wordt genoemd, aan jeugd- en jongerenwerk en vormingswerk voor jongeren.

Mijnheer de Voorzitter! Met voldoening hebben wij geconstateerd, dat een aantal regelingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen bij het departement van C.R.M. zijn ondergebracht. Dit kan de harmonisatie en de uitvoering alleen maar ten goede komen, alsook de samenwerking. Bijzondere aandacht willen wij vragen voor de zogenaamde vormen van ingebouwd en justitieel maatschappelijk werk. Juist in deze dagen worden wij geconfronteerd met moeilijkheden, die zich op dit terrein voordoen. Wij denken aan de moeilijkheden van de maatschappelijk werker Gerard van der Ven uit Rosmalen, die bij de Raad voor de Kinderbescherming werkzaam is. Wij mogen misschien met voldoening constateren dat dit soort moeilijkheden bij de instellingen, die onder het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk ressorteren, zich niet hebben voorgedaan. Het ware wenselijk dat bij de toekomstige hervorming, waarover ook door mijn geacht medelid de heer Letschert is gesproken, van de werkzaamheden van de verschillende ministeries hieraan eens aandacht werd besteed. Dit geldt zeker ook voor de instellingen van geestelijke volksgezondheid.

Het verwondert mij in grote mate, dat ik op blz. 2 van het eindverslag van de vaste Commissie voor Cultuur en Recreatie voor Maatschappelijk Werk lees:

„De „extra-subsidie voor samenwerking”, die in de onderhavige paragraaf van het voorlopig verslag wordt genoemd, is in feite een bijdrage in de extrakosten als gevolg van een intensivering van de arbeid. Zij is niet bedoeld als premie op samenwerking.”.

Waarom, vraag ik mij af, is de Minister benauwd of bang schaalvergroten instellingen te premiëren? Wij zouden graag de bijzondere aandacht van de Minister willen vragen voor de huisvesting van al deze instellingen. Nu zien wij vaak, door gebrek aan middelen, dat de huisvesting niet voldoet aan de eisen en het verwachtingsbeeld, dat men mag hebben van instellingen die zich bewegen op het terrein van de hulpverlening. Veel van onze uitgaven die wij voor public relations moeten besteden, zouden kunnen worden voorkomen wanneer de instellingen voldoende middelen ter beschikking hadden om te zorgen voor een adequate huisvesting. Een slechte huisvesting werkt nadelig voor de bereikbaarheid en ook voor het rendement van de hulpverlening aan de cliënten.

In de *Handelingen* van de Tweede Kamer hebben wij in de beschouwingen over de begroting van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk kunnen zien, hoe moeilijk het is tot een goed overleg tussen de over-

heid en het particulier initiatief te komen. Er is een vraag naar min of meer vaste procedures hiervoor en er is de wens naar een verbreding en een verdieping en naar het tijdstip van inspraak en overleg.

Als de Minister alleen uitgangspunten aangeeft, vraagt men naar een conceptie van een regeling. Brengt de Minister een concept-subsidieregeling in bespreking, klaagt men dat er geen discussie is geweest over de uitgangspunten van dit beleid. Voorwaar, een moeilijk goed te regelen materie, maar wij vertrouwen erop dat de Minister, ondanks deze opmerkingen de inspraak en het overleg op dit punt niet uit de weg zal gaan. Wel menen wij de Minister erop te moeten attenderen, dat concept-subsidieregelingen, waarschijnlijk ongewild en soms onbedoeld, een zelfwerkend proces bij de instellingen op gang brengen om zich te conformeren aan de eventuele toekomstige structuur of hiërmede ten minste rekening te houden. Hier is de praktijk soms harder dan de leer of de beginselen.

Wij moeten ons wel realiseren dat concept-subsidieregelingen niet besproken c.q. gerealiseerd worden in blanco situaties, maar in de praktijk van elke dag, en dat ambtenaren alsook besturen al te vaak preluderen op komende of te verwachten regelingen.

Met betrekking tot de financiering van de instellingen voor algemeen maatschappelijk werk menen wij te mogen opmerken, dat wij uit uitspraken van de Minister en haar ambtenaren hebben begrepen, dat zij het algemeen maatschappelijk werk zien als een maatschappelijk noodzakelijke functie, als een basisvoorziening. Wat de financiering betreft houdt het departement echter vast aan de eis van de medefinanciering door de bevolking. In feite kunnen wij constateren dat de bevolking hiertoe geen mogelijkheden meer heeft en dat het geld er niet meer komt. De instellingen worden hiervan de dupe. Vele financiers waren indertijd bereid de organisaties van maatschappelijk werk financieel te steunen uit een oogpunt van noodleniging. Het appèl dat het maatschappelijk werk uit dit oogpunt op de particuliere geldverschaffers kon doen, wordt steeds minder, enerzijds omdat iedereen deze functie als normaal, als behorend tot het voorzieningspakket, gaat beschouwen, waarvoor overheidsmiddelen beschikbaar moeten zijn en anderzijds omdat alle financiële bronnen door de moderne publiciteitsmedia worden geconfronteerd met mondiale noodsituaties, die meer tot de verbeelding spreken. Zo ziet men dat in den Haag in katholieke kring gedurende vele jaren een bijdrage bij diverse financieringsbronnen werd verkregen van f 140 000 per jaar. Daarnaast groeit het kosten-cijfer en het bedrag dat uit particuliere bijdragen moet komen. Tot 1968 kon men met een sluitende rekening komen, maar voor 1969 liepen de toezeggingen terug tot 80 000 gulden met de voorspelling dat dit nog wel minder zou worden in 1970.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zou de Minister erop willen wijzen, dat de cijfers uit het verleden te achterhalen zijn op haar ministerie. Misschien kan zij de cijfers, die op de toekomst betrekking hebben, opvragen; dan zal zij tot de ontdekking komen in welke moeilijke financiële situaties de instellingen komen te verkeren, met alle gevolgen van dien, waarop ook mijn geacht medelid de heer Rijnders heeft gewezen, met betrekking tot de rechtspositie van de werkers en alles wat daaraan verbonden is. Ik zou hieraan nog een groot aantal voorbeelden kunnen toevoegen, waarbij de Minister tot de conclusie zou kunnen komen, dat dit zijn weerslag heeft op de rechtspositie van het personeel en dat bezuinigingen moeten worden ingevoerd die niet alleen het werk niet ten goede komen, maar zelfs belemmerend werken op de aantrekking van het personeel. Om die instellingen, die financieel niet meer rond kunnen komen – en het zijn er vele in getal – tegemoet te komen, zou in eerste instantie het subsidiepercentage moeten worden opgetrokken tot ten minste 95 pct., terwijl wij menen, dat

Cornelissen

de tijd niet ver meer is, dat wij zullen moeten komen tot een 100 pct. subsidieregeling, hoewel dit een nadere regulering van de verhouding overheid-particulier initiatief zou vragen.

Ik zie in de praktijk van mijn werk dat het de instellingen momenteel onmogelijk wordt om zo nog langer verder te gaan, want de tekorten stapelen zich op. Wel waren de gemeentebesturen vaak bereid en in staat om de helpende hand te bieden, maar helaas zijn zij hiertoe steeds minder in staat, gezien het kleine gemeentelijke budget.

Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nu te spreken over de salariering van maatschappelijk werkers, waarbij ik mij gaarne wil aansluiten bij datgene, dat mijn geacht medelid de heer Rijnders hierover heeft gezegd. Natuurlijk zijn wij blij met de toezegging, die de Staatssecretaris in de Tweede Kamer heeft gedaan over de mogelijkheid dat maatschappelijk werkers met meer dan tien jaar ervaring in het algemeen maatschappelijk werk, ouder dan 45 jaar, in salaris opgetrokken kunnen worden tot de salarisrang van commies-A. Hoe zit het met haar collega, die ook tien jaar werkzaam is bij een of andere vorm van maatschappelijke dienstverlening en die ook deze leeftijd heeft bereikt? Zou het niet mogelijk zijn ook de categorie maatschappelijk werkers, werkzaam in de gezinszorg, onder deze regeling te doen vallen, te meer omdat er een aantal samenwerkingsverbanden tussen deze beide instellingen bestaat?

Bij het bezien van de salariering van de maatschappelijk werker, die in een van de door het Ministerie van C.R.M. gesubsidieerde instellingen werkzaam is, blijkt steeds meer dat er grote verschillen zijn met bij voorbeeld mensen, die in het vormingswerk voor jongeren werkzaam zijn, terwijl er daarnaast nog steeds de overheid is, met haar belangrijke secundaire arbeidsvoorwaarden. Hierdoor wordt het voor de instellingen zeer moeilijk om voldoende personeel aan te trekken. Een zekere harmonisatie van deze salarissen zou het aantal vacatures in de sector van het algemeen maatschappelijk werk sterk doen verminderen en niet alleen in de sector van het algemeen maatschappelijk werk; ik denk bij voorbeeld ook aan de sector van de gezinszorg, kortom aan alle sectoren van maatschappelijk werk, waarin men aan het front werkzaam is.

Wij vragen echter de speciale aandacht van de Minister en de Staatssecretaris voor de salariering van het zogenaamde middenkader, met name bij de instellingen voor de maatschappelijke dienstverlening. Wij moeten ervoor zorgdragen, dat juist aan het front hoog en goed gekwalificeerde krachten komen. Wij zien nu een grote arbeidsmobiliteit en een groot aantal vacatures bij het leidinggevend en middenkader. Er moet ook op dit front meer rust komen. Wanneer wij voldoende leidinggevend en middenkader hebben, zal daardoor kunnen worden bereikt, dat hoger gekwalificeerd werk aan het front geleverd kan worden, waardoor niet alleen het rendement van de instellingen stijgt, maar ook de specialistische instellingen op dit terrein niet worden overbelast. Wij weten dat de Minister hiervoor wel oog heeft, maar mijn opmerkingen dienen om deze zaak toch, als het enigszins kan, te doen versnellen.

Het antwoord van de Minister op blz. 6 van het eindverslag van de vaste Commissies voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, biedt in dezen nog geen perspectief voor het begrotingsjaar, maar mogelijk kan de Minister mij in dit opzicht nog een sprankje hoop bieden. Op dezelfde bladzijde van het eindverslag is een korte uiteenzetting gegeven over de taak van de provinciale bureaus van het Ministerie van C.R.M. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken, dat deze bureaus in de verschillende provincies verschillende taken behartigen en uitoefenen. Wij menen, dat het aanbeveling verdient, de taak en de functie van deze bureaus eens goed te onderzoeken, waarbij wij suggereren, dat deze provinciale bureaus zich zouden moeten bezighouden met inspectiewerkzaamheden. Hierbij denk ik aan doelmatigheids- en efficiency-

controle. De advies- en planningsfunctie en eventueel ook de signaleringsfunctie, waarover in de Tweede Kamer uitvoerig is gesproken, zouden dan moeten worden verlegd naar de organen van overleg en advies op provinciaal niveau. Het is mij bekend, dat het niet zo eenvoudig is als ik zojuist in enkele woorden aangaf. Ik meen echter, dat het de moeite waard is, te zien, in hoeverre het uitgangspunt van decentralisatie wordt bereikt. De Minister noemt dit ook als een uitgangspunt van haar beleid. In de huidige situatie menen wij te moeten spreken van deconcentratie en dat is toch echt wat anders.

Wat de gezinsverzorging betreft, wil ik een enkele opmerking maken over de relatie van de gezinszorg tot de bijstandswet. Jarenlang hebben particuliere organen voor de gezinsverzorging op het standpunt gestaan, dat zij geen gebruik moesten maken van eerst de Armenwet en nadien de Algemene Bijstandswet als middel tot financiering van de gezinszorg. Gezien het feit, dat de besturen echter geen kans hebben gezien het werk financieel rond te krijgen, is het in de huidige praktijk niet meer vol te houden. Nu het Ministerie geen of nagenoeg geen halt toeroept aan de uitbreiding van deze voorziening, zien wij, dat een groot aantal gemeenten bekend heeft gemaakt, dat men geen vacatures meer mag aanvullen. Met andere woorden: De rijksoverheid meent geen of slechts een geringe stop te moeten aanleggen ten aanzien van de uitbreiding; de stop komt nu echter van de kant van de gemeentebesturen. Wij zien, dat, om enigszins uit de financiële moeilijkheden te geraken, uit het overleg tussen de instellingen voor gezinsverzorging en de gemeentebesturen de oplossing komt, aan alle hulpvragenden het niet door subsidie gedekte deel in rekening te brengen, waarmee de mensen zich dan kunnen wenden tot de Algemene Bijstandswet. Het antwoord dd. 9 december jl. van de Staatssecretaris op de vragen, die hierover door de geachte afgevaardigden de heren Egas en Oele op 18 november jl. zijn gesteld, schept nog weinig helderheid in dezen. Ook hiervoor wil ik de bijzondere aandacht van de Staatssecretaris vragen. De zelfstandigheid van deze instellingen voor gezinsverzorging komt namelijk in gevaar; in de eerste plaats door de retributie, die door de gemeenten wordt vastgesteld, waarbij het een kleine stap is, dat de gemeenten - ik heb daarvan voorbeelden - zich ook gaan bemoeien met de indicatie.

Ten slotte wil ik nog een enkele opmerking over het bejaardenbeleid maken. Wij zijn er oprecht verheugd over, dat het bejaardenbeleid zozeer de aandacht van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk heeft. De toezegging is gedaan, dat wij op korte termijn een nationaal beleidsplan voor het bejaardenbeleid van de Staatssecretaris zullen ontvangen. Wij kunnen ons met de daarin genoemde onderwerpen gaarne verenigen.

In verband met de vermindering van de bouw van bejaardentehuizen en de bouw van 12 000 bejaardenwoningen, zoals is vermeld in de toelichting op de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, willen wij thans reeds de vraag stellen, of de Staatssecretaris al iets kan mededelen over de bedoeling van het op 10 maart a.s. te houden gesprek van de provinciale besturen met de Staatssecretaris en de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Is de Staatssecretaris niet met mij van oordeel, dat de inkrimping van de bouw van bejaardentehuizen het normale provinciale toezicht dreigt te verlammen? In dit verband denk ik eraan, dat, wanneer de inkrimping ook betreft de nieuwe bejaardenoordelen, die ter vervanging van andere worden gebouwd, dan een gezonde sancering is uitgesloten. Het normale provinciale toezicht zal dan inderdaad spaak lopen.

Wij willen de bijzondere aandacht van de Staatssecretaris vragen voor het feit, dat er eerst een aanzet van open bejaardenwerk moet zijn, vooraleer een bepaald aantal bejaardenwoningen of complexen voor bejaarden wordt gerealiseerd. Wij menen met andere woorden, dat zowel het Ministerie van C.R.M., als dat van Volkshuisvesting en Ruimtelijke

Cornelissen e. a.

Ordering erop moet toezien, dat, wanneer een complex bejaardenwoningen wordt gerealiseerd, daarbij ook aanwezig is een aantal complementaire voorzieningen. Bijzondere aandacht zouden wij ook van beide ministers willen vragen voor een alarmsysteem in alle bejaardenwoningen. Deze behoren tot de noodzakelijke voorzieningen in een bejaardenwoning. Mogelijk kan dit onderdeel in het komende nationale beleidsplan voor de bejaarden de nodige aandacht krijgen.

Wij willen niet helemaal voorbijgaan aan het jeugdbeleid, al willen wij hierover maar een heel korte opmerking maken. Het zal de Minister bekend zijn, dat er veel kritiek op de concept-subsidieregeling jeugd- en jongerenwerk is te verwachten en is aangekondigd door de verschillende organen, o.a. door het N.J.G. Kan en wil de Minister hierover nu al iets mededelen?

Wij zouden de Minister ten aanzien van het jeugdbeleid willen suggeren, dat er naar een structureel beleid gestreefd zal moeten worden, maar dat er daarnaast een vast onderzoeksinstituut zou moeten komen, dat zich behalve met onderzoek bezighoudt met de bevordering van deskundigheid en met organisatievragen. Wij zouden in dit verband willen wijzen naar de onderzoeksinstituten op het terrein van de samenlevingsopbouw, het N.I.M.O. en het N.I.M.A.V.O.

Nog een enkele opmerking over het te voeren beleid met betrekking tot de regionale woonwagencentra. Zonder onmiddellijk de conclusies over te nemen van de Regionale Stichting Woonwagencentrum Zuidost-Noord-Brabant, menen wij toch dat het aanbeveling zal verdienen om de werking en het resultaat van de bestaande kampen te onderzoeken en te evalueren, voor en aler wordt verder gegaan met het realiseren van verdere plannen. Kan de Minister onze mening in dezen delen? Kan de Minister ook een nadere mededeling doen omtrent het gestelde in de memorie van toelichting op blz. 29, nl. dat in verband met de inwerkingtreding van de Woonwagewet per 1 januari 1970 een herziening wordt voorbereid van de huidige rijksbijdragenregeling ter zake van bijstandsverlening en woonwagengewoners?

Onze fractie heeft gemeend in deze beschouwingen geen nadere aandacht te moeten besteden aan de werking van de Algemene Bijstandswet. Wij vragen de Minister wel het bijstandsbeleid nauwkeurig te volgen.

Mijn laatste opmerking betreft de groepsregeling voor oorlogsslachtoffers. Uit een t.v.-uitzending van gisteravond blijkt, dat de Nationale Raad voor Joods Maatschappelijk Werk bezwaren heeft tegen deze rijksgroepsregeling. Is de Staatssecretaris bereid zijn visie op deze aangelegenheid te geven? Bij monde van de heer Lamers van dit ministerie is gesproken over een wijziging van deze regeling. Welke is deze? Wordt deze spoedig geëffectueerd?

De heer Vermeer (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! In tegenstelling tot de heren Versloot, Cammelbeek en Van Tuinen zal ik niet een min of meer gesloten betoog houden over één of twee onderwerpen, maar wat kanttekeningen maken bij een aantal onderwerpen, die overigens, dat wil ik direct toegeven, vrij willekeurig gekozen zijn uit de grote veelheid die bij dit departement nu eenmaal aan de orde is.

In de Tweede Kamer is nogal uitvoerig gesproken over de zware lasten die het nog steeds groeiende muziekschoolwezen vooral de gemeenten oplegt. De Minister heeft in de Tweede Kamer toegegeven, dat die lasten inderdaad bijzonder zwaar zijn, maar zij zegt, dat zij in de afweging van de vele belangen binnen een beperkte begrotingsruimte een verhoging van het rijkssubsidie moet afwijzen. De rijksbijdrage is niet meer – laten wij dit nog eens duidelijk constateren – dan een fooi.

Een streekmuziekschool in oostelijk Gelderland – ik zou vele andere voorbeelden kunnen noemen – heeft een budget, waarbij het rijkssubsidie 2,8 pct. is van het totaal. Een andere muziekschool in een wat kleine stad, namelijk in Wychen, ontvangt een subsidie van 2,1 pct. – dat zijn de cijfers van het afgelopen jaar – van het totale budget. Zelden komt het rijkssubsidie tot 5 pct.

Vermeer

De provinciale besturen verdubbelen in de regel dat rijkssubsidie. Soms doen zij wat meer dan verdubbelen, maar het komt er in feite op neer, dat in heel veel gevallen 90 pct. en soms meer van de totale lasten ten laste van de gemeente komen. Hoe zwaar dat op de gemeenten drukt, realiseert men zich pas, als men voorbeelden ziet. In een betrekkelijk kleine gemeente als Doetinchem drukte vorig jaar op haar budget meer dan f 300 000 voor de muziekschool. Ik kan reeksen voorbeelden geven uit de provincie, waar ik werk. Anderen kunnen uit de provincie, waarin zij werken, voorbeelden geven, waaruit blijkt, hoe zwaar deze lasten op de gemeente drukken.

Dat betekent, dat een verdere uitgroei en vooral een verdere modernisering en verbetering van huisvesting door de zware financiële consequenties daarvan toch wel sterk worden afgeremd. Dat is uitermate jammer, omdat wij via dit muziekschoolwezen bezig zijn met een stukje muzische vorming aan de basis, wat een waardevolle zaak is. Dat is daarom jammer, omdat wij gelukkig zien, dat de muziekscholen in een aantal streken van ons land – ik denk aan Drenthe, maar ook wel aan andere delen van ons land – uitgroeien tot instituten voor muzische vorming in een bredere zin van het woord, waar ook ballet, ritmiek, handvaardigheid, beeldende vorming tot hun recht kunnen komen. Ik geloof, dat wij daaraan toch wel meer zullen moeten gaan doen, ook van de kant van het Rijk, om deze uitgroei mogelijk te maken. Als men de begrotingspost bekijkt in relatie tot tal van andere begrotingsposten, bij voorbeeld voor toneel en orkestwezen, meen ik toch, dat de muziekscholen er zeer slecht afkomen.

Ik zou thans enkele opmerkingen willen maken over de regionale steunbibliotheken. Ik geloof, dat wij de Minister bijzonder dankbaar moeten zijn voor het feit, dat zoveel steun wordt gegeven aan het groeiende bibliotheekwezen, evenals voor het feit, dat nu een begin wordt gemaakt en eigenlijk al is gemaakt met financiële steun aan de regionale steunbibliotheken. Ik wil er wel op aandringen, juist in verband met de uitbouw van deze bibliotheken, ook hun integratie in het overige bibliotheekwezen, dat zo spoedig mogelijk wat meer bekend zal worden over de wijze, waarop men zich de subsidieregeling voor deze wetenschappelijke steunbibliotheken in de komende tijd voorstelt.

Een soortgelijke opmerking onder dit zelfde hoofdstuk zou ik willen maken met betrekking tot de vormingscentra, ook een belangrijk stuk volksoontwikkeling. Het is mij bekend, dat er op het ministerie nogal wat aanvragen liggen van de kant van een aantal vormingscentra. Uit de eigen provincie ken ik er in elk geval twee – Dakhuis en Essenburg –, maar uit de stukken heb ik opgemaakt, dat er nog een aantal andere voorbeelden is. Vandaag heb ik nog een stuk gezien van het Humanistisch Verbond, dat blijkbaar ook een aanvraag heeft gedaan voor subsidiëring van een vormingscentrum. Ik geloof, dat het goed zal zijn, dat over deze zaken een beslissing wordt genomen. Niet alleen krijgen deze vormingscentra door het blijven liggen van de aanvragen door gebrek aan middelen geen middelen van de rijksoverheid, maar het zal de minister niet onbekend zijn, dat de provincies in heel veel gevallen aanhaken aan de rijkssubsidieregeling, zodat de vormingscentra met het missen van rijkssubsidie ook de provinciale steun, hoe bescheiden deze vaak ook moge zijn, maar voor de instituten toch belangrijk, moeten missen.

Ik zou vervolgens een korte opmerking over de openluchtrecreatie willen maken. Uit de stukken heb ik begrepen dat hard wordt gewerkt aan een meerjarenplan voor de openluchtrecreatie. Ik stel voorop dat er in het algemeen grote waardering is voor datgene wat in de laatste jaren op het terrein van de openluchtrecreatie wordt gedaan, met name door de rijksoverheid. Ik hoop van ganser harte dat de meerjarenplanning in het komende jaar van de grond zal komen. Van de kant van het Departement van Binnenlandse Zaken wordt bij gemeente en provincie terecht aangedrongen op meerjarenplanning. Het zal de Staatssecretaris wellicht bekend zijn,